

Кондратюк Тетяні Олексіївни – 60!

Науковий шлях Кондратюк Тетяни Олексіївни, старшого наукового співробітника науково-дослідної лабораторії «Фармакології і експериментальної патології» навчально-наукового центру «Інститут біології та медицини» Київського національного університету імені Тараса Шевченка, охоплює різноманітні об'єкти дослідження: мікроорганізми і якість питної води, мікроорганізми і якість авіаційного палива, стан паливної системи літаків, мікроскопічні гриби та музейні колекції тощо. Значна частка наукових досліджень Тетяни Олексіївни присвячена визначенню причин біопшкоджень пам'яток історії та культури, а також шляхів їх подальшого збереження та захисту.

Після закінчення кафедри мікробіології Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка в 1982 році Тетяна Олексіївна працювала в Національному науково-дослідному реставраційному центрі України (ННДРЦ) Міністерства культури України (до 1992 року Державна науково-дослідна реставраційна майстерня) на посадах наукового співробітника та завідувача відділом. В ННДРЦ Тетяна Олексіївна детально вивчала видове різноманіття та морфолого-фізіологічні особливості мікроскопічних грибів, що пошкоджують музейні твори темперного та олійного живопису, зокрема українські ікони XVII-XIX ст. Під керівництвом Тетяни Олексіївни було підготовлено збірник статей «Мікроорганізми як чинники пошкоджень пам'яток історії і культури» (1998). Тетяна Олексіївна також керувала групою виконавців від України в межах міжнародних проєктів з даної тематики за підтримки міжнародної фундації INTAS (1994–1997 рр.). У 2002 році в Інституті мікробіології та вірусології ім. Д.К. Заболотного НАН України Тетяна Олексіївна захистила дисертацію на тему «Мікроорганізми як чинники пошкоджень творів станкового живопису музейного фонду України» на здобуття наукового ступеня кандидата біологічних наук (науковий керівник – проф., д.б.н. Н.М. Жданова).

Впродовж 2001–2004 років Тетяна Олексіївна працювала у відділі фізіології та систематики мікромісцевих Інституту мікробіології і вірусології ім. Д.К. Заболотного НАН України (ІМВ), а з 2004 року – на біологічному факультеті, в подальшому Навчально-науковому центрі «Інститут біології та медицини» Київського національного університету імені Тараса Шевченка, обіймаючи посади наукового співробітника, завідувача НДЛ ботаніки та старшого наукового співробітника. Під керівництвом Тетяни Олексіївни було здійснено ґрунтовні дослідження із наданням відповідних практичних рекомендацій щодо проблем біопшкодження ряду об'єктів соціально-культурного значення: книг та приміщень Національної наукової бібліотеки імені В.І. Вернадського НАН України, фонди якої постраждали від аварії в 2002 році; фондосховища із збереження архівних, кіно- та фотодокументів (2004–2005); приміщень та цінних паперів Національного банку України (2007); приміщень та книг, зокрема стародруків, Національної бібліотеки ім. М. Максимовича КНУ (2016). Тетяною Олексіївною із співавторами було підготовлено методичні рекомендації «Ураження документів плісеневими грибами та заходи з охорони праці під час роботи з ушкодженими документами» та «Дослідження впливу біоцидних препаратів на старіння реставраційних паперів», призначені для працівників архівних установ та бібліотек. В 2017 році Тетяна Олексіївна керувала науковою темою з проведення мікологічного обстеження Софійського собору XI ст. – пам'ятки архітектури і монументального живопису національного та всесвітнього значення (об'єкт Світової спадщини ЮНЕСКО № 527). Було з'ясовано основні причини, які сприяли виникненню та розвитку біопшкоджень настінного живопису в Софійському соборі, визначений

комплекс мікроорганізмів-деструкторів, терміново розроблені та надані рекомендації, здійснення яких дозволило значно поліпшити ситуацію.

За ініціативи та безпосередньої участі Тетяни Олексіївни започатковано та створено «Колекцію культур мікроміцетів-пошкоджувачів», яку в березні 2012 року було зареєстровано в Міжнародній базі колекцій мікроорганізмів WDCM (WDCM 1000). Починаючи з 2014 року Тетяна Олексіївна тісно співпрацює із Національним антарктичним науковим центром та поповнює вказану Колекцію ізолятами міцеліальних грибів, дріжджів та бактерій, вилучених із зразків мохів, лишайників, ґрунтів, скельної породи, зібраних в українських антарктичних експедиціях. Зокрема, з антарктичних зразків ізолювано та включено до Колекції мікроскопічні гриби, що є продуцентами ліпідів, каротиноїдів та меланіну, а також мікроорганізми з яскраво вираженими антагоністичними властивостями та стійкі до впливу токсичних металів. З 2013 року окремим напрямком досліджень Тетяни Олексіївни є чорні дріжджоподібні гриби нового роду *Pseudonadsoniella* та нового виду *Pseudonadsoniella brunnea* – продуценту меланіну. Вказані дослідження здійснюються під керівництвом д.б.н., проф. Т.В. Берегової.

Тетяною Олексіївною Кондратюк опубліковано близько 150 наукових публікацій, з яких 7 монографій та монографічних видань, та близько 70 статей в періодичних виданнях. Статті в таких закордонних виданнях, як *Микологія и фитопатологія* (2002, 2007 рр.), *Успехи медицинской микологии* (2014 р.), *Acta Botanica Hungarica* (2015–2017 рр.), *Res. J. Pharm., Biol. Chem. Sci* (2016 р.), *Science Rise: Biological Science* (2016 р.), та вітчизняних виданнях, як *Мікробіологічний журнал* (між 1986 та 2019 рр.), *Вісник Львівського університету. Серія біологічна* (2013, 2018 рр.), *Вісник Одеського національного університету* (2001 р.), *Хімічна промисловість України* (2003 р.), *Фізико-хімічна механіка матеріалів* (2006 р.), *Імунологія, алергологія, інфектологія* (2009–2010 рр.), *Фізика живого* (2010 р.), *Український ботанічний журнал* (між 2011 та 2017 рр.), *Здоров'я України* (2011 р.), *Сучасна фітоморфологія* (2012–2014 р.), *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка* (2014–2017, 2019 рр.), *Український антарктичний журнал* (2016 р.), *Вісник аграрної науки* (2018 р.) тощо. Тетяна Олексіївна є також співавтором навчального посібника «Геохімічна діяльність мікроорганізмів та її прикладні аспекти» (2008), в якому вона підготувала розділ «Біопошкодження виробів та матеріалів, спричинені мікроскопічними грибами».

Висока вимогливість до себе, постійне прагнення до самовдосконалення та саморозвитку, відповідальність та уміння приймати безкомпромісні рішення притаманні Тетяні Олексіївни завдяки її життєвій позиції, яка формувалась ще з дитинства у дружніх та теплих відносинах з її батьком Олексієм Івановичем, кадровим військовим офіцером. Зі студентських років на біологічному факультеті в 1977–1982 рр., а також під час перебування на різних посадах, вона вирізняється дружнім ставленням до колег, готовністю допомогти, але водночас і високою вимогливістю. Тетяна Олексіївна завжди тепло та з щирою повагою згадує своїх наукових вчителів – д.б.н. Е.З. Коваль, к.б.н. Н.Л. Ребрикову та д.б.н. проф. Н.М. Жданову.

Окрема сторінка трудової діяльності Т.О. Кондратюк пов'язана з керівництвом курсовими та дипломними роботами студентів.

Різномісність інтересів Т.О. Кондратюк вміщує захопленість її художньою літературою, поезією, музикою. Зокрема улюбленими книжками Т.О. Кондратюк були і залишаються наукова фантастика, література філософського спрямування. Робота Т.О. Кондратюк над написанням її наукових публікацій завжди проходить в супроводі мелодій її улюблених композиторів і виконавців.

У власній сім'ї Т.О. Кондратюк є дуже турботливою дружиною і мамою двох доньок Наталії та Анюти, яким вона привила почуття любові до музики, захоплення

художньою літературою та мистецтвом, хист створювати затишок у власній оселі. Тетяна Олексіївна завжди знаходить час для спілкування і отримує радість від турбот з чотирилапими друзями, зокрема із своїми улюбленими кішками.

З нагоди ювілею бажаємо ювілярці міцного здоров'я, притаманного їй оптимізму і натхнення для оформлення великого наукового доробку до друку, а також сил та наснаги, щоб передавати набутий досвід роботи наступним поколінням молодих мікологів.

Сухомлин М.М., Джаган В.В., Ходосовцев О.Є.